

Risikovurderinger av tilsiktede handlinger

Hvordan analysere risiko når noen
ønsker at det skal gå galt?

Marita Svenningsen

Seniorrådgiver, Farlig stoff og Industrisikkerhet
DSB

23.9.2026

**Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap**

Hva hvis noen ønsker å skade virksomheten?

- Tradisjonelt analyserer vi :
 - feil
 - svikt
 - uhell

Hva hvis hendelsen er planlagt?

Risikovurderinger i et endret trusselbilde

- Krig i Ukraina
- Sabotasje mot infrastruktur
- Økt oppmerksomhet rundt kritiske samfunnsfunksjoner
- Innsiderisiko

Risiko og sikring

- Før: Overlatt til høyere makter
- 1500: endring og utvikling
- Sannsynlighet og konsekvens
- Tre-faktormodell
- Usikkerhet og konsekvens

UTSLIPP AV GIFTIG GASS

UTILSIKTET

HMS-risiko

- Ventilfeil
- Korrosjon
- Operatørfeil

TILSIKTET

Sikringsrisiko

- Sabotasje
- Innsider
- Manipulering

Konsekvensen kan være den samme, **men årsaken endrer hvordan risikoen bør analyseres.**

Krav i regelverk - sikringsrisikovurdering

- Brann- og eksplosjonsvernloven § 1. *Formål*
- Forskrift om håndtering av farlig stoff § 14. *Risiko og risikovurdering*
- Eksplosivforskriften § 9. *Avdekke, vurdere og redusere risiko*
- Forskrift om håndtering av utgangsstoffer for eksplosiver § 9. *Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid*
- Storulykeforskriften § 9 d) Vedlegg II nr. 4.2 Detaljerte scenarioer for storulykke, inkludert en oversikt over de hendelser som kan bidra til å utøse hvert av scenarioene. Beskrivelsen skal omfatte både interne og eksterne forhold som kan medføre en risiko eller øke risikoen for storulykke. Beskrivelsen skal også inneholde en bekreftelse på at hendelser relatert til skadeverk er vurdert.
- Storulykeforskriften §4 Storulykevirksomhetens plikter og Vedlegg III pkt. 2 *Identifikasjon og vurdering av risiko for storulykke*
- Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6, jf. § 1 strekpunkt 6 (forebygging av uønskede tilsiktede hendelser)

Standarder

- ISO 31000 - Risikostyring
- NS 5831 - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger – Krav til sikringsrisikostyring
- NS 5832 - Beskyttelse mot tilsiktede uønskede handlinger – Krav til sikringsrisikoanalyse
- NS 5814 - Krav til risikovurdering

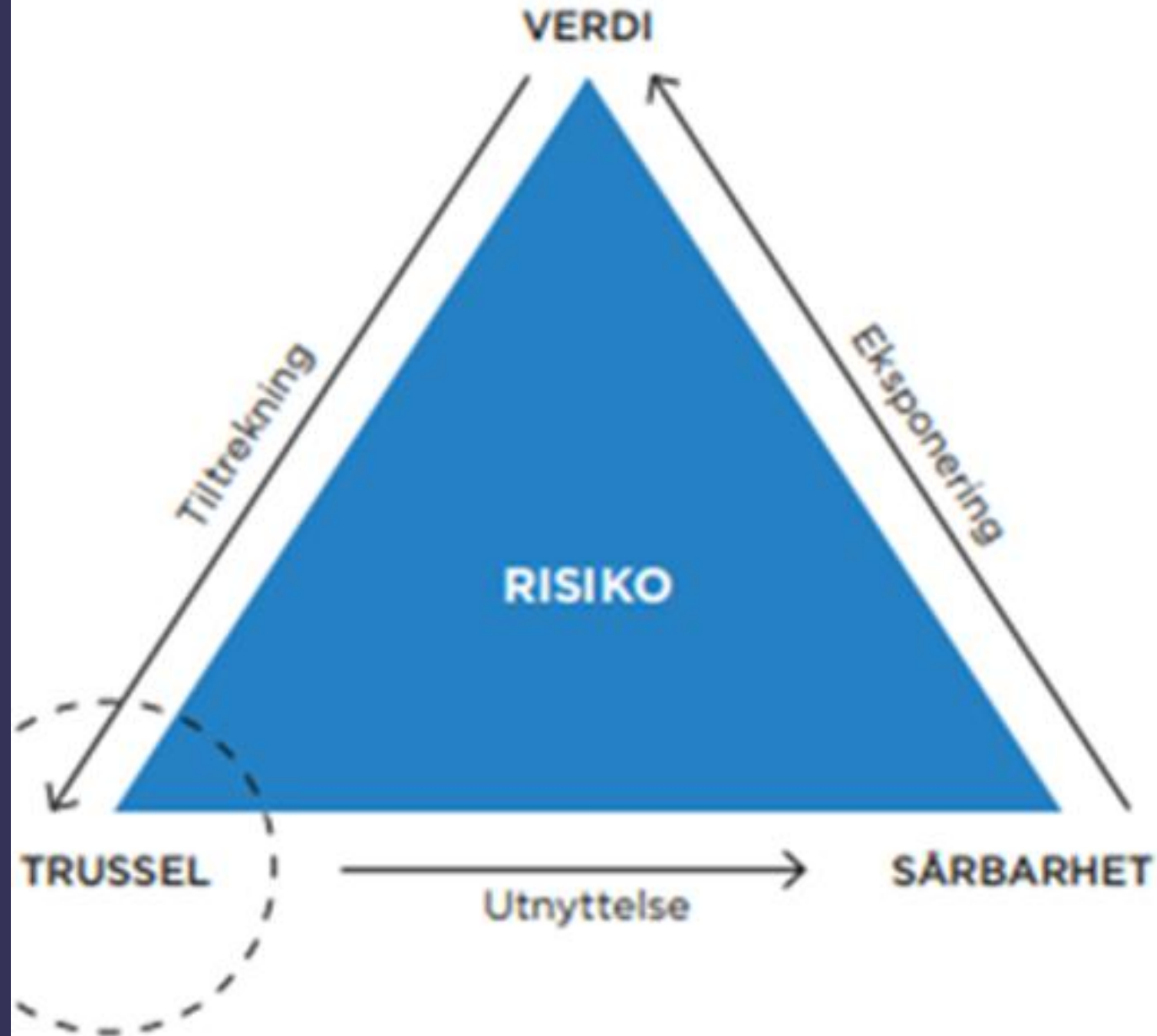
Hvor passer sikringsrisikoanalyse?

- Risikostyring
- Risikovurderinger
- Tilsiktede hendelser
- Ikke istedenfor, i tillegg til

3 faktormodell - VTS

- Verdi
- Trussel
- Sårbarhet
- Eksempel: Ammoniumnitrat

Fra teori til praksis

- Ulike metoder
- Ulik kvalitet
- Vanskelig å vite hva som er godt nok

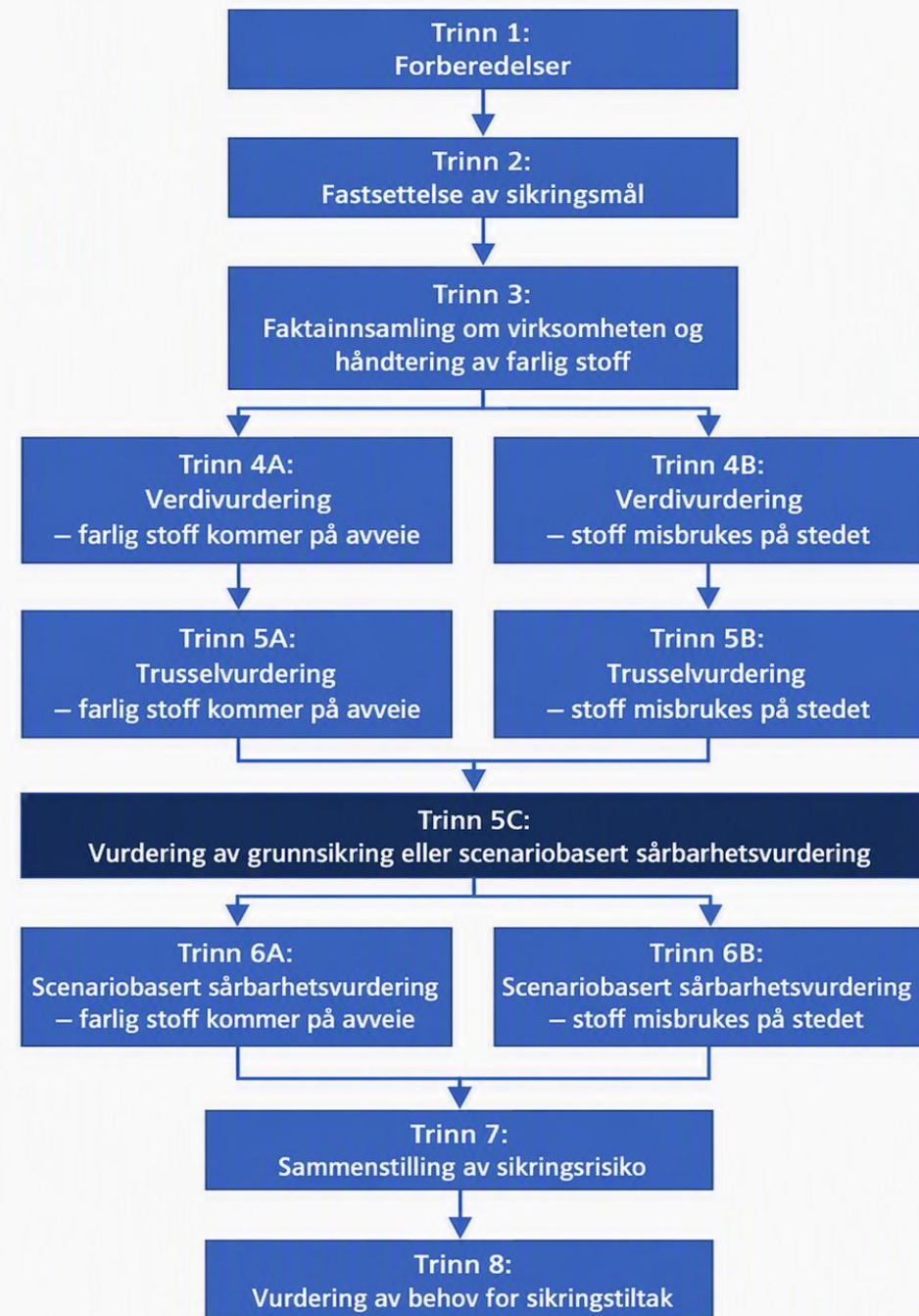
Sikringsrisikoveiler DSB

- Virksomhetene skal bli i bedre stand til å hindre at farlig stoff misbrukes til kriminelle handlinger.
- Ikke knyttet til spesifikk standard.
- Inngår i som del av de risikovurderingene en virksomhet som håndterer farlig stoff må gjøre.
- 8 trinn, virksomheten skal kunne gjennomføre vurderingen selv

Trinnvis prosess

- Trinnvis prosess:
- Trinn 1 – 3: Forberedelser, sikringsmål og faktainnsamling.
- Trinn 4 – 6: Vurdering av verdi, trussel og sårbarhet i 3 nivåer (høy/middels/lav)
- Hvert enkelt trinn har flytskjema som «drar» aktøren gjennom trinnet
- Virksomheten må ta stilling til ja/nei-spørsmål i hvert trinn som gir «klare» alternativer i vurderingen
- Vurderingene basert på følgende «parametere»:
- Type farlig stoff
- Farlig stoff på avveie eller misbruk på virksomheten
- Påføre skader på omgivelser (3. person) eller kun på virksomhetens ansatte
- Påføre skade på enkeltmennesker eller grupper
- Tilgjengelighet og kontrollrutiner for farlig stoff i virksomheten
- Tidligere tilsiktede handlinger i virksomheten eller bransjen
- Virksomhetens evne til forhindre, forsinke, oppdage, varsle og begrense konsekvenser
- Eksempler på sikringstiltak for å vurdere behov for sikringstiltak
- Trinn 7: Sammenstilling av sikringsrisiko.
- Trinn 8: Vurdering av behov for tiltak i forhold til 3 nivåer
- Grunnsikring (tekniske tiltak)
- Grunnsikring pluss (tekniske, organisatoriske og menneskelige tiltak)
- Scenariobasert (tekniske, organisatoriske og menneskelige tiltak)

Figur 1A: Hele den trinnvise prosessen for sikringsrisikovurdering av farlig stoff

Hva kommer ut av analysen

- Bevissthet
- Grunnsikring
- Organisatoriske tiltak
- Scenariobaserte tiltak

Tiltak begrunnet i analysen

Risikovurdering av uønskede og tilsiktede handlinger med farlig stoff

- https://www.dsb.no/globalassets/dokumenter/veiledere-handboker-og-informasjonsmaterieell/tema/veildersikring_nov2020.pdf

Risikovurdering av uønskede tilsiktede handlinger med farlig stoff

November 2020

Oppsummering

- Flere ulike metoder og verktøy
- Verdi – Trussel – Sårbarhet er kjernen
- DSBs veileder er et praktisk verktøy for å komme i gang.
- Risikostyring kontinuerlig arbeid

